SVETLANA ALEXIJEVIČ/ IVETA HORVÁTHOVÁ

VOJNA NEMÁ ŽENSKÚ TVÁR

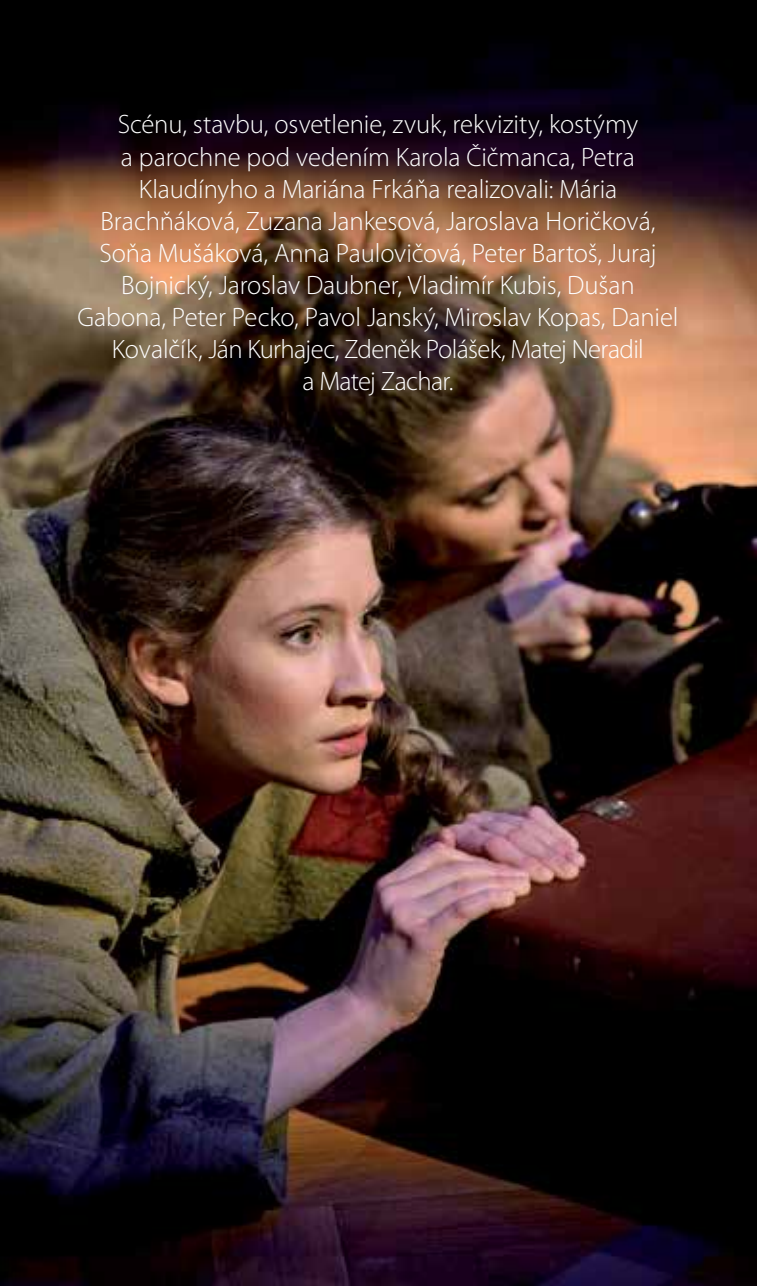

Scénu, stavbu, osvetlenie, zvuk, rekvizity, kostýmy a parochne pod vedením Karola Čičmanca, Petra Klaudínyho a Mariána Frkáňa realizovali: Mária Brachňáková, Zuzana Jankesová, Jaroslava Horičková, Soňa Mušáková, Anna Paulovičová, Peter Bartoš, Juraj Bojnický, Jaroslav Daubner, Vladimír Kubis, Dušan Gabona, Peter Pecko, Pavol Janský, Miroslav Kopas, Daniel Kovalčík, Ján Kurhajec, Zdeněk Polášek, Matej Neradil a Matej Zachar.

Slovenské komorné divadlo Martin
uvádza v slovenskej premiére

SVETLANA ALEXIJEVIČ/ IVETA HORVÁTHOVÁ

VOJNA NEMÁ ŽENSKÚ TVÁR

preklad knihy Svetlany Alexijevič
Vojna nemá ženskú tvár
Marek Chovanec, Ondrej Marušiak
preklad textu Iľju Erenburga *Zabi!* **Nadežda Lindovská**
dramaturgia **Monika Michnová**
scéna **Pavol Andraško**
kostýmy **Eva Farkašová**
hudba **Róbert Mankovecký**
pohybová spolupráca **Stanislava Vlčeková**
jazyková spolupráca **Maria Vladimirova**

režia **Marián Pecko**

predstavenie vedie **Janka Nosálová**
text sleduje **Darina Mázorová**

Premiéra: 13. januára 2017 v Štúdiu SKD Martin.
Druhá premiéra divadelnej sezóny 2016/2017.
562. premiéra Slovenského komorného divadla Martin.

z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia

fond
na podporu
umenia

účinkujú

Eva Gašparová

Lucia Jašková

Jana Kovalčiková

Ján Kožuch

Ľubomíra Krkošková

Jana Olňová

Zuzana Rohoňová

Nadežda Vladařová

Daniel Žulčák

Za cenné poznatky a informácie týkajúce sa ruských a sovietskych reálií, ako aj konzultácie ohľadom prekladu knihy a ruského jazyka ďakujeme doc. Nadežde Lindovskej z VŠMU.

V inscenácii sme použili archívne skladby *Žuravli* (Jan Frenkeľ/ Rasul Gamzatov), *Svjaščennaja vojna* (Alexandr Alexandrov/ Vasilij Lebedev) a skladbu *The Other Woman* (Nina Simone/ Jessie Mae Robinson).

Daniel Žulčák

Ján Kožuch

Pred dielom, akým je dielo Svetlany Alexijevič, sa nedá pocítiť nič iné ako bázeň.

Ani po prežití šoku z informácií a spovedí vojnových veteránok v knihe, človek nedokáže nič iné, len postáť s úctou. S úctou nad ženskou odvahou vo vojne a nad ženským presvedčením po vojne, nad autorkiným rozhodnutím: hovoriť a písať o veciach, o ktorých sa nepíše a nehovorí.

Český filozof Miroslav Petříček sa pokúsil pomenovať ženské písanie a tvrdil, že obsahuje v sebe neriešiteľný pragmatický rozpor. *Pragmatický rozpor* nehovorí o tom, o čom sa nedá hovoriť, **ale ukazuje, že tu je niečo, o čom sa v spoločnosti n e d á hovoriť**. **Jednoducho sa n e d á**.[1] Nedá sa bez strachu a predsudkov voči ženám, voči ženskému písaniu alebo voči ženskému rozprávaniu. Osudy vojnových veteránok, osudy tejto knihy, ako aj prenasledovanie autorky cenzúrou to dokazujú.

Kniha Svetlany Alexijevič sa pokúša čo najvernejšie zachytiť skúsenosti žien – vojačiek z bývalého Sovietskeho zväzu počas druhej svetovej vojny. Ženy cez svoje rozprávanie objavujú samé seba a pokúšajú sa nájsť svoju hodnotu, svoju pozíciu a zmysel svojho konania – význam svojej obete, zmysel ženského života vo vojnovom svete. Hľadajú dôvod, prečo nemlčať o tom, čo zažili, aj keď oficiálne doktríny o „ich vojne" nehovoria. Počas hrôzovlády vojny a zabíjania stretáva sa žena – vojačka s obdobnými mechanizmami ako v každodennom živote: zažíva strety so svojou telesnosťou, mladosťou, oblečením, výzorom, láskou, s tým, či má alebo nemá partnera... To, čo znamená narodiť sa ako žena, je v knihe koncentrované s takou výpovednou hodnotou, že niet viac čo dodať.

Svetlana Alexijevič, z môjho pohľadu, nielen pozná, ale si je vedomá zázemia spoločenských a mocenských maskulínnych mechanizmov, ktoré obrazne ženu (v tejto knihe milióny žien) uvrhli do šialenstva vojny.

My sme mali možnosť dotknúť sa tohto poznania. A urobiť to, čo je asi najdôležitejšie: prispieť k tomu, aby čo najviac ľudí poznalo knihu Svetlany Alexijevič, aby sa divadlo stalo médiom pre autorkine myšlienky. Aby divadelné umenie podporilo a vyjadrilo nesúhlas s násilím v akejkoľvek forme.

Cez všetky výpovede v knihe sa ako červená niť tiahne rozprávanie o ženských skúsenostiach s vekom, telesnosťou, pohlavím, láskou. Tieto línie sme si vybrali na sprítomnenie vojnovej encyklopédie ženských duší.[2] Naším cieľom bolo prostriedkami divadla obhájiť témy knihy a ženské hlasy, čo sa nedali umlčať.

Iveta Horváthová, autorka dramatizácie

1 PETŘÍČEK M. 2004. Pragmatický rozpor. In *Ponořena do Lethé.* Praha : Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2004. ISBN 80-7308-053 2, s. 12-16.

2 Do dramatizácie sme začlenili autentické znenie dvoch dobových textov, ktoré mnohé vojnové veteránky spomínali, avšak tieto texty neboli súčasťou knihy. Ide o článok Ilju Erenburga *Zabi!*, a príkazy č. 227 a č. 270 J. V. Stalina, vtedajšieho hlavného veliteľa sovietskych ozbrojených síl.

V roku 2015, štyridsaťpäť rokov po Alexandrovi Solženicynovi, udelili Nobelovu cenu za literatúru bieloruskej spisovateľke Svetlane Alexijevič. Po prvý raz v histórii získala túto cenu autorka, ktorej knihy sú založené výlučne na rozhovoroch s ľuďmi. Môžeme ich vnímať ako *oral history* povojnového sovietskeho života. V týchto knihách o výrazných historických krízach, akými boli 2. svetová vojna, vojna v Afganistane, jadrová havária v Černobyle, rozpad Sovietskeho zväzu – rozprávajú obyčajní ľudia.

Záznamy rozhovorov – skutočných príbehov kombinuje Svetlana Alexijevič s postupmi fikcie: „Život ponúka toľko verzií a interpretácií rovnakých udalostí, že ani fikcia, ani dokument sami osebe nemôžu postihnúť celú tú rôznorodú škálu. Potrebovala som nájsť inú stratégiu rozprávania. Rozhodla som sa zbierať hlasy ulice, materiál, ktorý je všade okolo mňa. Každý ponúka svoj osobitý text. Došlo mi, že z nich môžem vytvoriť knihu. Život je príliš rýchly – iba všetci dohromady sme schopní vytvoriť ucelený obraz zložený z najrôznejších pohľadov. Všetky knihy som napísala týmto spôsobom. Všetci hrdinovia, pocity, udalosti v mojich knihách sú skutočné. Skutočnosť ma vždy priťahovala ako magnet, preto som si zvolila žáner, ktorý spája ľudské hlasy a spovede, svedectvá a dokumenty. Takto počujem a vidím svet – ako zbor individuálnych hlasov

Eva Gašparová

Lucia Jašková

a koláž každodenných detailov. Z každých sto strán príbehu každej osoby si nechám nanajvýš päť strán, a niekedy trebárs iba pol stránky. Kladiem veľa otázok, vyberám si z toho epizódy, a takto som súčasťou tvorby každej knihy. Moja rola však nespočíva iba v načúvaní, musím byť aj pozorovateľka. Na niekoho to zvonku môže pôsobiť ako jednoduchý proces, ľudia si vyrozprávajú svoje príbehy. Ale v skutočnosti to nie je také jednoduché.“ [3]

Svetlana Alexijevič píše po rusky, ale nepovažuje sa za ruskú, ani za bieloruskú spisovateľku: „Som nezávislá spisovateľka. Povedala by som, že som spisovateľkou éry sovietskej utópie, zaznamenávam históriu tej utópie v každej zo svojich kníh. Zbieram každodennosť, zaujíma ma všedný život. To, čo veľké dejiny obyčajne vynechávajú, k čomu pristupujú povýšenecky. Zaoberám sa vynechanými dejinami.“[4] Nemá rada označenie novinárka, respektíve reportérka – považuje sa za spisovateľku, ktorá používa niektoré postupy žurnalistiky. Keď začala začiatkom osemdesiatych rokov minulého storočia zbierať svedectvá žien, ktoré bojovali v druhej svetovej vojne, pochopila, že ich nestačí iba zapisovať. Chcela uchovať nielen každé slovo, ale aj každú pauzu. Požičala si preto od priateľov a za tri mesačné platy si kúpila svoj prvý diktafón. Odvtedy pracuje rovnakou metódou: nahratý rozhovor prepíše a upravuje, často si po sebe číta nahlas, čo napísala. Jednu knihu píše pomerne dlho, 5-10 rokov a vychádza pritom z viac ako päťsto

3 http://www.literarni.cz/rubriky/resume/rozhovory/svetlana-alexijevic-nesmime-vytesnovat-minulost_10344.html#.WFcCh4WcGuV
4 tamže

rozhovorov. Je profesionálnou poslucháčkou, darí sa jej byť súčasne prítomnou a neviditeľnou zároveň.

Knihy Svetlany Alexijevič sa pozerajú na život v Sovietskom zväze nie z hrdinskej dejinnej perspektívy, ale sú intímne, zvnútornené, prinášajú subjektívny pohľad na dejiny, príbehy a osobné spovede. Jej prvá kniha – *Vojna nemá ženskú tvár* – vyšla knižne prvý raz v roku 1985 v období perestrojky. Do prvého vydania výrazne zasiahla cenzúra, až oveľa neskôr mohla autorka publikovať kompletné vydanie aj s pasážami, ktoré vyškrtli cenzori alebo ona sama v rámci autocenzúry. Iba v Rusku sa dodnes predalo viac ako dva milióny výtlačkov tejto knihy.

Dovtedy bolo rozprávane o vojne výlučne doménou mužov. Svetlana Alexijevič dala preto slovo ženám: "Bývala som v krajine, kde sa neustále hovorilo o smrti, v krajine, kde nás učili zomierať a nie žiť. Protestujem proti tomu, čo nám hovorili. Ešte donedávna sme o vojne počuli výlučne z úst mužov. Chcela som s tým niečo urobiť, ukázať vojnu z inej perspektívy – očami žien. Bola to vojna, ktorú som dovtedy nepoznala. Ženská vojna. Nie o hrdinoch. Nie o tom, ako jedni ľudia hrdinsky zabíjali druhých. Nehľadala som hrdinov. Písala som dejiny prostredníctvom nikým nepovšimnutých svedkov a svedkýň, jednoduchých ľudí. Ženy nezobrazujú vojnu ako smrť, ale ako život. Museli tam žiť, prispôsobiť sa podmienkam. Keď rozprávajú, spomínajú si na všetko – na vône, na farby. Chcela som, aby sa pred čitateľom neobjavil sovietsky vojak v sukni, ale obyčajné dievča, ktoré spadlo do bahna vojny

a napriek všetkému sa snaží prežiť. Rozprávanie o vojne z úst týchto žien nás učí, ako zostať človekom."[5]

Z Bieloruska odišla v roku 2000, na protest proti autoritárskemu režimu prezidenta Alexandra Lukašenka. Žila v Paríži, Göteborgu, Berlíne. V roku 2011 sa rozhodla vrátiť do Minska, kde žije jej adoptívna dcéra a vnučka. Hoci nemá oficiálny zákaz publikovať, režim sa ju snaží umlčať aj potom, ako dostala Nobelovu cenu. Jej knihy od roku 1994, kedy sa k moci dostal Alexander Lukašenko, v Bielorusku nevychádzajú.

Naša inscenácia má ambíciu priniesť na javisko nielen príbeh žien, ktoré podávajú svoje svedectvo o vojne, ale čiastočne tiež príbeh knihy a jej autorky.

Monika Michnová

5 https://histmag.org/Uczono-nas-jak-umierac-nie-jak-zyc-rozmowa-ze-Swietlana-Aleksijewicz-5028

Spisovateľka Svetlana Alexijevič sa v októbri 2016 v Prahe zúčastnila osláv nedožitých 80. narodenín Václava Havla. Pri tej príležitosti poskytla rozhovor českej televízii DVTV, v ktorom sa vyjadrila aj k svojmu súčasnému postaveniu v Bielorusku.[6]

Aký má k vám bieloruský režim vzťah? Cítite sa byť pod tlakom?
Svetlana Alexijevič: Bielorusko som opustila na protest proti spôsobu vlády, ktorý začal presadzovať prezident Lukašenko. V cudzine som prežila viac ako desať rokov, ale vždy som chcela žiť doma. A keď som pochopila, že to, čo sa u nás a v Rusku deje, je nadlho, rozhodla som sa vrátiť domov. Tam sú moji čitatelia a žáner, v ktorom pracujem, si vyžaduje, aby som žila doma, a počula, o čom ľudia hovoria, videla ich. Preto som sa vrátila. A čo sa týka režimu, ten sa ma snaží umlčať, aj potom, ako som dostala Nobelovu cenu, čo u nás nevysielali, v televízii to prakticky ani neoznámili. A moje knihy sa od nástupu Lukašenka k moci nevydávajú. Ale tak to už u nás chodí.

Hovoríte, že vaše knihy sa v Bielorusku nevydávajú. Ako teda viete, že máte v Bielorusku čitateľov?
Keď cestujem na knižné veľtrhy, prichádzajú za mnou stovky ľudí a nechávajú si odo mňa podpisovať moje knihy privezené z Ruska. A potom, stačí vyjsť z domu, ľudia ma oslovujú na ulici, hlavne v poslednej dobe, cítim, že to pre nich má význam. Nedávno ma oslovila jedna študentka, vraj sa za nás hanbí, že za takú dlhú dobu nie sme schopní nič zmeniť, a ďakovala mi, že bránim a uchovávam našu dôstojnosť. Dokonca mala v očiach slzy. To sú chvíle, ktoré si veľmi cením.

6 Časť rozhovoru prinášame so súhlasom televízie DVTV.

Jana Kovalčiková

Ľubomíra Krkošková

Ako si vysvetľujete, že vaše knihy, ktoré sú často veľmi kritické k minulému sovietskemu režimu, kritické k akémukoľvek silovému poňatiu politiky, vychádzajú v Rusku? Je to tam, takpovediac, voľnejšie?
Bielorusko je malá krajina, kde je veľmi jednoduché nastoliť absolútnu kontrolu, vykonať čistku celého územia. Zdecimovať opozíciu, médiá, úplne všetko. A Lukašenko to aj urobil. Zato Rusko je obrovská krajina. Urobiť tu takú totálnu čistku nie je také jednoduché. Preto si Putin najprv podal oligarchov, ktorým nahnal strach, potom skrotil médiá a až teraz sa dostáva k tomu, že hľadá cestu, ako zúčtovať s nezávislými vydavateľstvami. Podľa môjho názoru je to otázka času, domnievam sa, že aj tam nastolí úplnú kontrolu. Nedávno som hovorila so svojím vydavateľom, ktorý mi povedal, že už asi prišiel rad aj na nich. (...)

Vaša kniha *Zinkoví chlapci* je založená na mnohých rozhovoroch s veteránmi vojny v Afganistane v 80.-tych rokoch a matkami tých, čo v tejto vojne padli. O čom tá kniha vlastne je?
Je práve o tom, že sme ľuďmi vojny, že sme buď neustále bojovali, alebo sme sa na vojnu pripravovali. Tým ľuďom sa nechcelo ísť na smrť, ale ľsťou, násilím alebo tiež hrou na vlastenecké cítenie ich tam dostali. Najpozoruhodnejšie na tej knihe je, že v našich končinách neprestáva byť veľmi aktuálna. Bola aktuálna, keď sme bojovali v Afganistane, aj potom, keď sme bojovali v Čečensku, a rovnako je aktuálna dnes, keď bojujeme s Ukrajinou a v Sýrii, pretože je o tom Rusku, ktoré vzýva a oslavuje človeka so zbraňou v ruke, o Rusku, ktoré sa rozhodlo, že svoju veľkosť môže dokázať iba silou, že iba silou možno vyriešiť všetky súčasné problémy. Ja si naopak myslím, že zabíjať treba idey, a nie ľudí. Najväčšie barbarstvo je, keď umierajú

ľudia. Pamätám si ten hrozný pocit z vojny v Afganistane, keď vidíš na zemi ležať mŕtveho, ktorého nezabil blesk alebo besnenie živlov, ale ruka druhého človeka. Mám však taký pocit, že Rusko nežije v 21. storočí, ale v polovici 20. storočia. Vojna je preň dodnes riešením všetkých problémov a spôsob, ako dokázať vlastnú veľkosť. (...)

O čom dnes, podľa vás, stojí za to písať?
O láske. Pretože nenávisť nás nespasí, spasí nás jedine láska. Vyše tridsať rokov som písala dejiny červeného impéria, o tom, akí sme boli, pretože je jasné, že komunizmus nie je mŕtvy, že sa v tej či onej forme bude stále vracať. A tak som chcela vypovedať o celých dejinách ruského komunizmu, o všetkej preliatej krvi, o tých miliónoch hrobov, ľuďoch, ktorí zahynuli, chcela som vyrozprávať, čo to všetko obnáša. A tento zámer som už dokončila. Tak som sa zamyslela, čo by som ešte v živote chcela pochopiť. Pretože píšem predovšetkým preto, aby som sa sama dopracovala k pochopeniu vecí. Žáner, v ktorom pracujem, teda že hovorím s reálnymi ľuďmi a zaznamenávam ich príbeh, si vyžaduje veľký rozsah a teda aj veľkú tému. A ľudský život sa točí okolo dvoch hlavných tém – lásky a smrti, odchodu do nebytia. Prvá kniha, ktorú pripravujem, tak bude rozprávanie mužov a žien o láske, teda o hľadaní šťastia, a druhá sa bude skladať z ich úvah o zmysle života, prečo a kvôli čomu je toľko sĺz a utrpenia.

Jana Olhová

Zuzana Rohoňová

Marián Pecko (1958) sa k spolupráci s martinským divadlom vrátil po viacerých rokoch, keď prijal našu ponuku režírovať inscenáciu podľa dramatizácie knihy Svetlany Alexijevič.

Ako sa vám čítala kniha *Vojna nemá ženskú tvár*?

Marián Pecko: To, čo poviem, bude asi oxymoron: dobre a zároveň ťažko. Neviem, aké kritériá treba zvoliť pri rozprávaní o takejto knižke. Je to šokujúce čítanie. Niekedy mám pocit, že keby boli veci, ktoré som sa z knihy dozvedel, vymyslené, neuverili by sme im. Toľko absurdných a nepredstaviteľných zážitkov a historiek asi pravdivo dokáže napísať iba realita. Pri čítaní som mal, samozrejme, možnosť si vydýchnuť, knižku odložiť, prejsť sa alebo si vypiť kávu, a potom sa k nej zase vrátiť. Tieto prestávky pri čítaní som potreboval. Hoci knižku považujem za strhujúcu, nedokázal som ju prečítať na jeden záťah, pretože to, čo je v nej napísané, mnou hlboko otriaslo. Človek má akési predstavy, aj ja som ich mal, ale nikdy som o vojne neuvažoval tak, ako mi to umožnili tieto zápisky.

Čo vás najviac zarazilo?

Zarazilo ma hlavne, ako som sa mohol takéto veci dozvedieť po prvý raz, zarazila ma moja vlastná nevedomosť.

Spolupracovali ste na dramatizácii knihy, ktorá je podkladom pre inscenáciu. Aký kľúč ste spolu s Ivetou Horváthovou, autorkou dramatizácie, zvolili pri prepise vyše tristostranovej knihy do podoby dramatického textu?

S Ivetou spolu pracujeme od roku 1988, čo je dosť na to, aby sme si našli nejaký systém. Naša spolupráca prešla rôznymi fázami, aj takou, že sme spolu asi desať rokov vôbec nerobili. Iveta sa vtedy rozhodla, že nechce riešiť moje, ale svoje témy, ktorým sa chcela venovať. Potom sme sa k spolupráci opäť vrátili. V tomto prípade sa ma na začiatku pýtala, ktoré scény boli pre mňa pôsobivé. Prvú verziu písala sama, nekonzultovali sme ju, až potom sme sa začali o téme rozprávať a prišli sme na výsledný kľúč, pôdorys inscenácie.

Svetlana Alexijevič priznáva snahu, aby ju v knihe nebolo ako autorku príliš cítiť. Aký prístup ste zvolili vy ako režisér?

Spomienky, ktoré si Svetlana Alexijevič vypočula, museli cez ňu prejsť ako cez médium. Divadlo je výsostne tímovou prácou, pri tvorbe inscenácie je nás veľa. Tá knižka hovorí o ľuďoch, o ženách, ktoré prežili peklo. Ony sú tie najpodstatnejšie a ja som si povedal, že aj pre mňa budú najpodstatnejší ľudia, teda v tomto prípade herečky a herci. Najzaujímavejšie a pre mňa najpodstatnejšie je, aby sa oni čo najviac priblížili k tomu, o čom hrajú, o čom v inscenácii hovoríme. Chcem, aby sme počúvali, čo rozprávajú. S týmto som vstupoval do prípravy našej inscenácie, na to som absolútne vsadil, všetko ostatné je pre mňa menej podstatné.

Nadežda Vladařová

Eva Gašparová, Jana Kovalčiková, Jana Olhová

Do martinského divadla ste sa vrátili po rokoch a pracujete so všetkými ženami, ktoré má martinský umelecký súbor momentálne k dispozícii. Ako sa vám u nás pracuje?
Som vďačný za to, že som dostal priestor a možnosť s nimi pracovať. Vnímam to ako darček. O ich práci môžem hovoriť len s pokorou a úctou, vážim si to, ako pracujú, ako sa pripravujú, ako mi dôverujú. Tak ako herečky a herci potrebujú cítiť oporu, oporu potrebuje aj režisér. Inak sa mu veľmi ťažko pracuje. Ja tu podporu cítim a je to pre mňa tým pádom pri tejto komplikovanej téme jednoduchšie a teším sa na skúšky.

Aké je pre vás osobne posolstvo našej inscenácie?
Mám pocit, že za celý môj život neboli slová ako vojna a bolesť bližšie, ako sú v súčasnosti – všetko to zlo, predstaviteľné a nepredstaviteľné, ktoré je schopný spraviť človek človeku. Druhá svetová vojna sa skončila dávno, odchádzajú ľudia, ktorí ju zažili a pamätajú si ju. Odchádza pamäť, odchádzajú osobné skúsenosti. My máme v rukách svedectvo v knihe Svetlany Alexijevič a hovoríme o ňom kvôli pamäti, aby sme si uvedomili, že všetko, čo sa udialo v histórii, blízkej i tej najvzdialenejšej, nie je literatúra, ale život ľudí. Že sa to všetko skutočne stalo, všetka bolesť a preliata krv. Každé telo rovnako bolí, každý máme tú istú farbu krvi, a nemôžeme dovoliť, aby sa niečo také zopakovalo. Sme tu preto, aby sme tomu zabránili, aby sme nikdy nevytvorili priestor, aby sa takéto hrôzy zopakovali. Lebo vojna nie je zlučiteľná so životom.

-MM-

generálny partner

SLOVENSKÁ sporiteľňa

hlavní partneri

Svetový líder vo výrobe vysokovýkonných klzných ložísk.

GGB
BEARING TECHNOLOGY
an EnPro Industries company

Vitajte v rodine Mercedes-Benz

Už od 19 999,– €*

Premýšľali ste niekedy nad tým, či by nemohli byť ozajstné sexice medzi autami aj praktické? Aby ste nemuseli vyrážať na lov sami? Toto je naša odpoveď: **Nová Trieda CLA Shooting Brake.** Neuveriteľne použiteľný estetický zážitok. Zvonka aj vnútri.

Navyše je v cene vozidla zahrnuté:
- havarijné a povinné zmluvné **poistenie na 3 roky** od spoločnosti Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s.,
- **servis** na 6 rokov alebo do 160 000 km.

Vyskúšajte si harmonickú praktickosť ešte dnes.

MOTOR-CAR Martin s.r.o.
www.mercedesmartin.sk

SK 25 rokov 1990–2015 Mercedes-Benz na Slovensku

Mercedes-Benz
The best or nothing.

Značka Daimler AG

* Cena 19 999 € sa vzťahuje na Mercedes-Benz A 180 sedan. Nová Trieda CLA Shooting Brake od 28 699 €. Ceny sú uvedené vrátane DPH.
Trieda CLA Shooting Brake: kombinovaná spotreba paliva 7,1 – 4,0 l/ 100 km; emisie CO. 165 – 105 g/km. Ilustračné foto.

hotel TURIEC

NEOGRAFIA

aliga

VANKO + LECHAN

ABSOLVENTI CIVILNEJ VOJENSKEJ SLUŽBY

www.vlmedia.sk

divadlo podporili

Viena international

OKI PRINTING SOLUTIONS

Native School of English s.r.o

FITNES CENTRUM VONS gym

Zlatý Bažant

acer acershop.sk

divadlo podporili

FRITO®

Sommelier
VINOTÉKA

PNEUMARKET KOTVA
LADA

UVEA MEDIKLINIK

EUROCOMPANY
reklamná agentúra
www.svetelnereklamy.sk

hlavný mediálny partner

RÁDIO EXPRES

mediálni partneri

ROZHLAS A TELEVÍZIA SLOVENSKA

TURČIANSKE NOVINY
MY

euroawk
THE GREAT OUTDOORS.

TURIEC ONLINE

bulletin k inscenácii
Vojna nemá ženskú tvár
zostavila **Monika Michnová**
foto **Branislav Konečný**
fundraising a reklama **Soňa Buckulčíková**
layout **Dalibor Palenčík**
tlač **P+M Turany**
cena **1€**

Slovenské komorné divadlo
Divadelná 1, 036 80 Martin
Tel.: 043/ 422 40 98
www.divadlomartin.sk

riaditeľ **František Výrostko**
umelecký šéf **Lukáš Brutovský**
šéf výpravy **Jozef Ciller**

Zriaďovateľom
Slovenského komorného divadla
je Žilinský samosprávny kraj.

ŽILINSKÝ
samosprávny kraj

SLOVENSKÉ
KOMORNÉ
DIVADLO